

Naslov članka/Article:

Formativno spremljanje pri pouku slovenščine v gimnaziji

Formative Assessment in Slovenian Language Lessons in General Secondary School

Avtor/Author:

Marija Holc

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Slovensčina v šoli št. 3-4/2016, letnik 19

ISSN 1318-864X

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2016

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/slovenscina-v-soli/>

Marija Holc, Gimnazija Ptuj

FORMATIVNO SPREMLJANJE PRI POUKU SLOVENŠČINE V GIMNAZIJI

▷ V prispevku je predstavljena izkušnja s formativnim spremljanjem pri obravnavi Boccaccieve Novele o sokolu. Uporabljeni so bili naslednji elementi FS: aktivacija predznanja, vrstniško sodelovanje, oblikovanje kriterijev uspešnosti, vrstniško vrednotenje. Evalvacija kaže, da so bili dijaki ob takšnem delu sproščeni, svoje delo so opravljali resno in odgovorno. Menili so, da si bodo tako pridobljeno znanje najverjetneje dlje in bolje zapomnili. Tudi učiteljica opaža pozitivne spremembe pri svojem delu. Pri dijakih bo načrtno spremljala spremembe v znanju oz. globini razumevanja učne snovi, ki jo bo obravnavala s tem didaktičnim pristopom.

Uvod

S formativnim spremljanjem (FS) sem se seznanila na študijski skupini na začetku šolskega leta 2015/16. Tam je bilo večkrat poudarjeno, da gre za metode oz. elemente, ki jih (vsaj nekatere od njih) pri pouku že uporabljamo. Trudimo se dijakom podati kakovostno povratno informacijo, postavljamo vprašanja na različnih taksonomskih ravneh, med poukom dajemo krajše naloge in sproti preverjamo njihovo reševanje, da bi dijaki lahko pogosteje vedeli, kako razumejo/obvladajo določeno učno snov ali veščino.

V razvojno nalogo formativno spremljanje/preverjanje sem se vključila bolj po spletu okoliščin kakor po izrecni nameri uporabljati formativno spremljanje (v nadaljevanju FS) pri pouku. Po letu natančnejšega spoznavanja in uveljavljanja FS v praksi pa ugotavljam, da je bil to potreben korak na moji strokovni poti. Smiselnost in potreba po prevetritvi ali osvežitvi moje prakse sta se pokazali že kmalu po začetku tega šolskega leta, ko sem po treh letih poučevanja v višjih letnikih splošnega gimnazijskega programa prešla na poučevanje prvih letnikov istega programa.¹

Znano je, da se v program splošne gimnazije vpisujejo uspešnejši osnovnošolci. Ti so po predznanju in učnih navadah zelo različni. Toda ne samo po tem. Letošnja generacija prvošolcev² je bila prva, ob kateri se je izrazito pokazalo, da težko zbrano sledi vodenemu pogovoru ali daljši strnjeni razlagi z elementi diskusije. Pogosteje kot v prejšnjih letih sem vpeljevala različne dejavnosti, da sem ohranjala zbranost dijakov in dosegala učne cilje. Formativno spremljanje, ki predvideva aktivnejše oblike učenja, je bilo v tem primeru prava alternativa. Po prejšnjih izobraževanjih sem FS teoretično že poznala. Pogrešala sem praktičen prikaz dela v razredu, zato se mi je zdela zamisel o izpeljavi FS najprej v obliki trojk (učitelja praktika in svetovalec)³ zelo smiselna. V naši skupini sem imela najmanj izkušenj s FS, zato sem najprej hospitirala pri kolegici iz OŠ.

¹ Na začetku svoje poklicne poti sem poučevala po dva oddelka splošne gimnazije in kakšen oddelek tehniškega ali poklicnega ali nižjega poklicnega programa, od leta 2003 pa poučujem samo na gimnaziji. Spoznavanje dijakov v tako različnih programih in pridobljene izkušnje so zaznamovali moj stil poučevanja in odnos do dijakov.

² V šolskem letu 2015/16 sem poučevala dva oddelka prvih letnikov splošne gimnazije. Učno enoto, ki jo predstavljam v prispevku, sem izpeljala v obeh oddelkih, ker neizbranega oddelka nisem hotela prikrajšati za novo izkušnjo. Odziv dijakov je bil v obeh oddelkih podoben – drugačno poučevanje in učenje sta se jim zdela zanimivejša. Oba oddelka poučujem tudi v letošnjem šolskem letu in po spodbudnih (ter skoraj obvezujočih) povratnih informacijah bom v načrtovanje vključila več formativnega spremljanja. Oddelek, ki je bil vključen v razvojno nalogo, obiskuje 27 dijakov. Izbrala sem jih, ker sem že na začetku v razredu opazila visoko raven kulture dialoga. Dijaki prihajajo iz 8 različnih osnovnih šol. V devetem razredu osnovne šole so bili odlični ali prav dobri. Večinoma so ambiciozni in se pri delu zelo trudijo, trije pa imajo s slovenščino precejšnje težave. Učna snov se jim zdi obsežna, nimajo bralnih in učnih navad, delajo tudi hude pravopisne napake.

³ Ožjo skupino smo sestavljale dr. Milena Kerndl (ZRSŠ, OE Maribor), Katarina Germšek (OŠ Miklavž na Dravskem polju) in avtorica prispevka. K mojemu zadovoljstvu s sodelovanjem v tej razvojno-aplikativni nalogi je bistveno prispevala klima v naši skupini: dobronamernost, razumevanje, kritično prijateljevanje. Svetovalke nisem doživljala kot nekoga, ki teoretično presoja narejeno, temveč priznava vložen trud in čas, vrednost dosežka in spodbuja k nadaljnjim korakom s konstruktivno kritiko.

Načrtovanje

Pri pouku dijakom zmeraj povem, kakšen je cilj določene dejavnosti v razredu, zato sem tudi tokrat vsem dijakom v oddelku povedala, da bomo letos vodeno poskusili nekaj, ker je zanje (morda) novo. Natančneje sem predstavila cilje razvojno-aplikativne naloge in tudi svoje pomisleke o tem. Nisem jim zamolčala svojih vtisov o njihovi (ne)zmožnosti zbranega spremljanja razlage in svojega čudenja nad tem, kako zmorejo nekritično prepisovati učno snov iz učbenika v zvezek. Predstavila sem jim obveznosti, ki izhajajo iz mojega oz. njihovega sodelovanja v tej nalogi. To, zaradi česar sem imela sama največ zadržkov (snemanje učne ure), je bilo zanje najbolj vabljivo in razveseljujoče. Prav tako se mi je zdelo pomembno, da dijake opozorim na pomen njihovega sodelovanja: njihove izkušnje, mnenje, vtisi in občutki bodo v prihodnje vodilo pri mojem delu, posredno pa bo njihov odziv vplival na dinamiko uvajanja sprememb v poučevanju in učenju.

Načrte v zvezi s formativnim spremljanjem sem predstavila tudi staršem na roditeljskem sestanku. Niso imeli posebnih vprašanj ali dilem in so soglašali s sodelovanjem. To si lahko razlagamo bolj kot njihovo zaupanje šoli, ki sodeluje pri spoznavanju in uvajanju novosti v učiteljsko delo, manj pa kot skrito misel, da bodo te novotarije čez čas »že izzvenele«.

Priprave svoje izvedbe elementov FS pri pouku sem se lotila s temeljitejšim teoretskim spoznavanjem sodelovalnega učenja, zgledov dobre prakse in svojih dosedanjih izkušenj.

Izpeljava

Zamislila sem si obravnavo treh enot iz učnega načrta: srednjeveške književnosti, Petrarcoevega Soneta št. 61 in Boccaccieve Novele o sokolu.

V nadaljevanju predstavljam obravnavo Novele o sokolu, saj sta bili predhodni izvedbi učnih ur z elementi FS namenjeni ugotavljanju, koliko izkušenj imajo dijaki s sodelovalnim učenjem, in nekakšno seznanjanje celotnega oddelka z drugačnimi oblikami dela. Po izpeljavi Petrarcoevega soneta št. 61 sem dijake nagovorila, da napišejo svoje mnenje o poteku pouka, po naslednji učni enoti, Noveli o sokolu, pa sem jim razdelila evalvacijski vprašalnik, da bi pridobila natančnejšo povratno informacijo o spremenjenem poučevanju in učenju.

OPIS UČNE URE Z ELEMENTI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA

Učna tema: Boccaccio, Novela o sokolu

CILJI

Dijaki:

- ponovijo poznavanje literarnovednih terminov *epika* in *okvirna zgradba* (spomnijo se besedil s tako zgradbo, ki smo jih do sedaj obravnavali),
- berejo, doživljajo in razumejo Novelo o sokolu,
- opazujejo literarne like, jih celovito predstavijo in komentirajo njihovo ravnanje,
- motivno-tematsko razlagajo besedilo,

- opazujejo število lit. oseb, število dogodkov, notranjo zgradbo besedila, simbolni predmet in na podlagi ugotovitev napišejo definicijo novele kot literarne vrste,
- ugotavljajo, katere bistvene renesančne značilnosti se kažejo v besedilu,
- napišejo definicijo novele in jo vrstniško vrednotijo,
- razložijo naslov zbirke.

UČNE METODE: pogovor, razlaga, delo z besedilom, okrogla miza v skupini, sodelovalno učenje (izvirna sestavljanka)

UČNI PRIPOMOČKI: učbenik, učni listi

ČAS IZVEDBE: 2 šolski uri⁴ (strnjeno zaradi obsega novele)

ELEMENTI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA IN DEJAVNOSTI, S KATERIMI SO URESNIČENI CILJI

Aktivacija predznanja – okrogla miza v skupini, delo po postajah

Vrstniško sodelovanje – obravnava umetnostnega besedila, sodelovalno učenje (izvirna sestavljanka)

Oblikovanje kriterijev uspešnosti za tvorbo definicije novele

Vrstniško sodelovanje in vrednotenje – 3 x P

POTEK DELA

Dijaki so se poljubno posedli po skupinah. Po napovedi teme in ciljev učne ure sem za uvodno motivacijo pokazala fotografijo sokola, opremljenega za lov, in kratko predstavila sokolarstvo danes.

Sledila je **aktivacija (pred)znanja (že obravnavanih vsebin)** o epiki in okvirni zgradbi besedila z metodo okrogle mize.

Koraki izvedbe:

1. Vsaka skupina je izbrala svojo barvo pisala in na list zapisala izhodiščno besedo EPIKA in besedno zvezo OKVIRNA ZGRADBA BESEDILA.
2. Dijaki so se morali spomniti čim več o tem in zapisovalec je na list zapisal vse, kar so znali.
3. Skupine so se zamenjale in pripisale na list kaj novega ali popravile napake prejšnje skupine. Prispevek vsake je bil razviden iz barve zapisane. (Slika 1)
4. Poročanje vseh skupin.

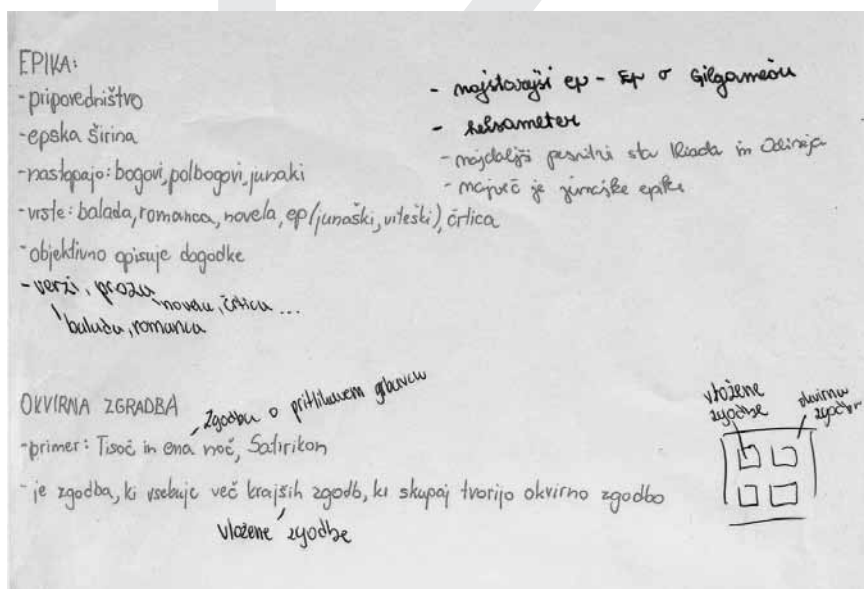
Obravnavo umetnostnega besedila sem uvedla z razlago okvirne zgodbe zbirke DEKAMERON. Umetnostno besedilo sem interpretativno prebrala. Sledil je kratek pogovor o doživljanju novele in neznanih besedah. Dijakom sem razdelila učne liste. (Priloga 1)

Natančnejša analiza novele se je nadaljevala z metodo izvirne sestavljanke.

Koraki izvedbe:

1. Prebrali smo Novelo o sokolu.
2. Vsak dijak v matični skupini je dobil svoje vprašanje in pripravil (pisni) odgovor.
3. Dijaki z istim vprašanjem so se sestali v ekspertni skupini in primerjali/dopolnjevali svoje rešitve. Pripravili so se na predstavitev v matični skupini.

⁴ Do sedaj sem vse učne ure s FS izpeljala v 2 zaporednih urah (blok ure). Tako sem ugotavljala, koliko časa je potrebnega za dokončanje določene skupinske naloge, in si s tem pomagala pri načrtovanju nadaljnjih učnih ur. Dijaki, ki iz OŠ niso imeli izkušnje skupinskega dela, so se lahko navajali nanj. Pri Noveli o sokolu je obravnava v 2 urah nujna že zaradi obsega novele, pri obravnavi srednjeveške književnosti pa zaradi številnih literarnih pojavov v tistem času. Obravnavo Soneta št. 61 bi morda lahko izpeljala v šolski uri, a se mi zdi, da je vsaj v fazi uvažanja FS veliko bolje izvajati pouk v blok urah. Učitelj in dijaki imajo dovolj časa, da počasi in postopoma spoznavajo in usvajajo drugačen model poučevanja in učenja.

➤ Slika 1: Izpolnjen list ene od skupin po preverjanju predznanja.

- Dijaki so v matičnih skupinah predstavili vsak svoj odgovor/spoznanje. Sošolci so si njihove odgovore zapisali, o njih diskutirali, postavljali vprašanja ...
- Vsaka skupina je poročala o enem od odgovorov. Odgovore sem pozorno poslušala, jih komentirala, po potrebi dopolnjevala in opozorila dijake, kako naj svoje zapise dopolnijo – podala sem ustrezno ustno povratno informacijo.

Za **sprotno preverjanje razumevanja** navodil za nalogo in poteka učnega procesa vsakega dijaka sem uporabila tehniko semaforja. To sem nekako prilagodila srednješolski rabi s pomenom/sporočilnostjo posamezne barve. Zelen – kar sprehodite se mimo, oranžen – malce se le oglasite pri meni, rdeč – nujno pridite. Kasnejša evalvacija je pokazala, da je bilo to dijakom še posebej všeč.⁵

Sintezo spoznanj so si morali dijaki zapisati kot miselni vzorec ali preglednico ali v obliki dispozicijskih točk.⁶ Sledil je prehod k teoriji novele z vodenim pogovorom o lastnostih prebranega besedila (lirsko/epsko/dramsko, obseg, število oseb, stopnjevanje napetosti, snovni vir, vloga sokola, število dogodkov ...).⁷

V nadaljevanju so morali dijaki samostojno oblikovati teorijo o noveli (definicijo), ki naj bi obsegala: opredelitev zvrsti, obseg, osebe, snov, notranjo zgradbo, osrednji predmet.

Sledilo je **skupno oblikovanje kriterijev** za uspešno zapisano definicijo novele. Izhajali smo iz navodil, torej:

- zelo uspešen bom, če bom pri teoriji novele predstavil vseh 6 značilnosti;
- uspešen bom, če bom predstavil 4 ali 5 značilnosti;
- teorija o noveli (definicija) bo pomanjkljiva, če bom predstavil 3 značilnosti ali manj.

Vrstniško sodelovanje in vrednotenje sem uporabila pri pridobivanju novega znanja in poglobljanju razumevanja literarnoteoretičnega pojma no-

⁵ Nekaj razlogov navajam v nadaljevanju.

⁶ Jezikovni pouk povežem s poukom književnosti. Dijake spomnim, da smo pred kratkim govorili o sprejemanju enogovornih besedil in možnostih urejanja zapiskov.

⁷ Znova je mogoče lepo povezati pouk književnosti z jezikovnim poukom. Dijaki spoznajo, kako definiramo pojem oz. kakšno strukturo ima definicija. Definirani pojem = nadpomenka + lastnosti, ki definirani pojem ločijo od podobnih pojavov. Torej: novela je epsko/pripovedno besedilo krajšega obsega ...

vela. Dijaki so samostojno oblikovali definicijo novele, nato pa so svoj zapis zamenjali s sošolcem. Ta jim je dal konstruktivno povratno informacijo, ki je izhajala iz ciljev in kriterijev uspešnosti. Sošolčeva povratna informacija je bila usmerjena tudi v prihodnje dejavnosti. Za ta namen sem uporabila strategijo 3 x P (dve pohvali in en predlog).

Nekaj dijakov sem pozvala, naj preberejo svojo definicijo in sošolčevo povratno informacijo. Prebrano in zapisano smo pokomentirali. Dijaki so definicijo novele dopolnili s predlogi vrstnikov.

Bližal se je konec šolske ure, zato smo se lotili preverjanja, ali smo dosegli cilje. Takrat sem postavila vprašanje, zakaj bi se teorija o noveli imenovala tudi sokolja teorija, in pravilni odgovor nekega dijaka dopolnila s podatki o avtorju in času nastanka sokolje teorije. Navedla sem še nekaj primerov novel iz svetovne in slovenske književnosti.

Izkazalo se je, da med obravnavo nismo posebej opazovali renesančnih in srednjeveških značilnosti novele, zato so to opravili dijaki samostojno.⁸ V naslednji uri so se dijaki v dvojicah pogovorili in primerjali položaj ženske in oblike dvorjenja v preteklosti in danes ter opazovali Friderikov osebnostni razvoj. Nato smo plenarno preverili ugotovitve ob primerjanju in prepoznavanje srednjeveških in renesančnih značilnosti v besedilu.

EVALVACIJA

Pred učno uro, ki jo predstavljam v tem prispevku, sem preizkusila nekatere metode in strategije ob drugih učnih enotah istega učnega sklopa. Dijake sem nagovorila, naj na listič zapišejo svoja opažanja. Dobila sem sporočila, ki so me presenetila, saj so pokazala nekatere prednosti sodelovalnega učenja, ki se jih učitelj morda ne zaveda. Navajam nekatere. Zaradi avtentičnosti jih nisem jezikovno popravljala.

O »semaforju«

»Kartončki so pametna ideja. Nekateri ne upajo priznati, da nečesa ne znajo, tukaj pa lahko to pokažejo na bolj diskreten način.«

»Barvni listki so bili dobra tehnika, če si potreboval pomoč in so spominjali na igro.«

»Sistem s kartončki mi je bil zelo všeč in menim, da bi moral obstajati tudi med testom.«

»Sistem s kartoni mi je bil všeč, saj profesorice nismo rabli klicat in je sama ugotovila, kdaj potrebujemo pomoč.«

Primerjava z učiteljevo razlago

»Ob učiteljevi razlagi znaš vse teme približno enako, s takšnim delom pa veš določene teme bolje.«

Delo po postajah

»S popravljanjem napak drugih smo si zapomnili več snovi.«

»Pri delu smo se poleg sedenja lahko tudi gibali.«

O skupinskem delu

»Poleg snovi se učimo tudi sodelovanja med seboj, pa tudi samostojnega dela.«

»Pozitivna stran dela v skupini je, da več glav več ve.«

⁸ Učitelj težko popolnoma predvidi, koliko časa bo za katero dejavnost potreboval, zato je bilo na učnem listu več vprašanj. Ta so bila izhodišče za preverjanje predznanja v naslednji šolski uri.

»Ko smo bili v skupinah, smo lahko zbrali več podatkov. Vse skupaj je potekalo bolj sproščeno, tako si lahko snov bolje zapomnimo. Nekateri pa se ne vključijo dovolj dobro v skupino.«

Izraženi pomisleki

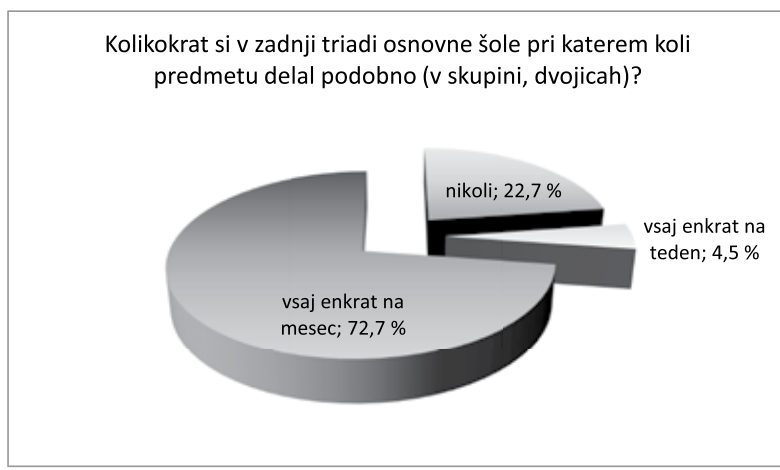
»Ni 100 %, da se naučimo vse kar je potrebno za test/spraševanje.«

»Manjša produktivnost.«

Z evalvacijskim vprašalnikom po obravnavi Novele o sokolu sem želela natančneje ugotoviti, kako so dijaki doživljali drugačen način poučevanja, koliko so se zavedali svoje vključenosti v oblikovanje kriterijev uspešnosti ter kakšno oz. kolikšno bo njihovo pridobljeno znanje v teh učnih urah.

Zanimalo me je tudi, koliko izkušenj imajo s skupinskim delom ali z delom v parih ter kako pogosto se želijo učiti tako, kot so se ob spoznavanju Boccaccievega dela.

Izkazalo se je, da je imela večina dijakov vsaj enkrat na mesec možnost delati v paru ali v skupini, presenetljiv pa je delež tistih, pri katerih je v OŠ prevladoval frontalni način poučevanja.

Graf 1: Izkušnje dijakov s skupinskim delom in delom v dvojicah.

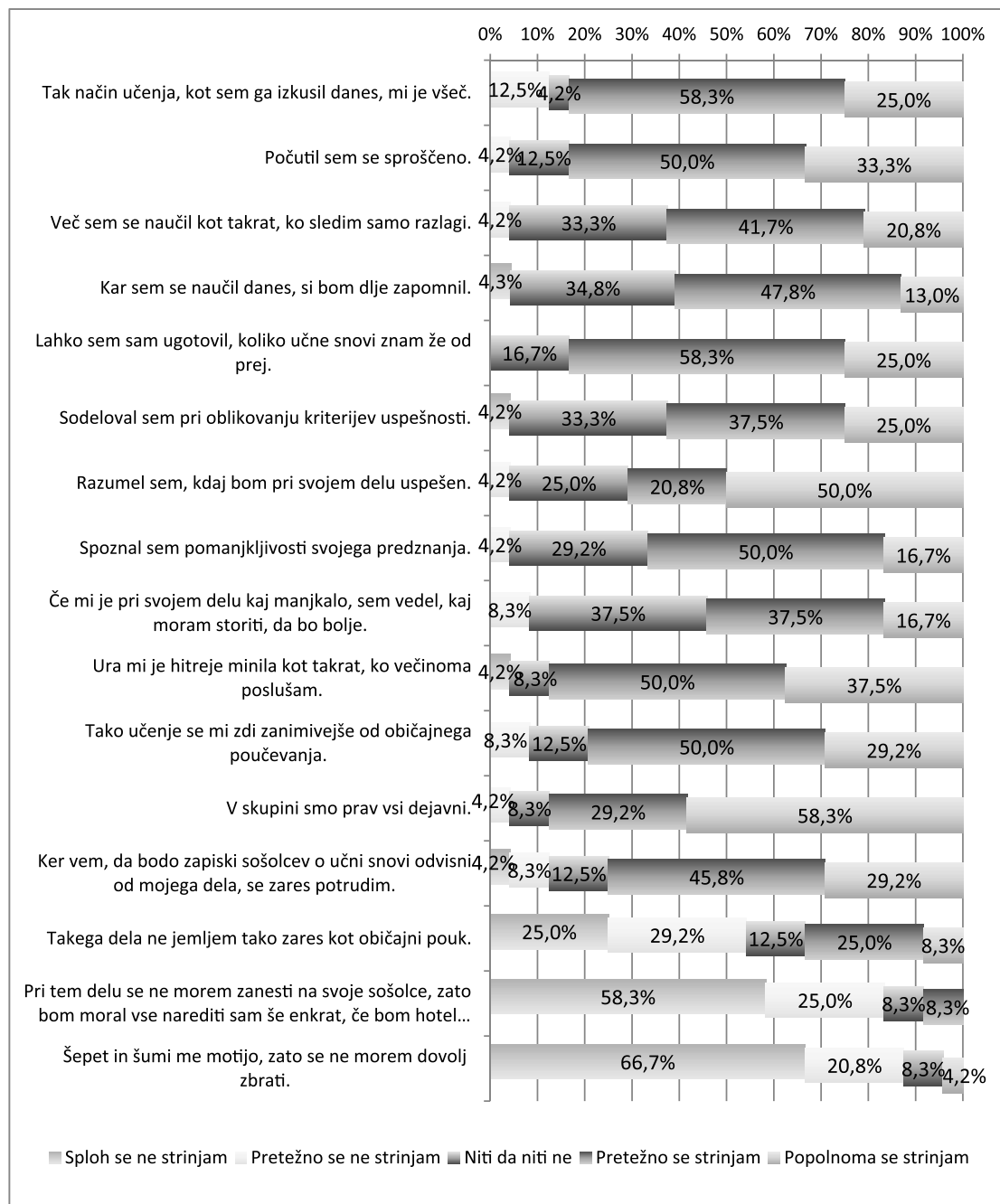
Natančnejša analiza odgovorov kaže, da je večini dijakov aktivnejši način dela všeč. Bili so bolj sproščeni in ura jim je hitreje minila. Tako učenje se jim je zdelo zanimivejše od običajnega poučevanja. Večina se je zavedala, da je njihovo delo resno, le dvema se skupinsko delo ni zdelo tako resno kot običajni pouk.

Glede naučene snovi pa niso vedeli, koliko so se pri takem pouku naučili več, kakor če bi jim učiteljica snov razložila. Vsekakor pa je prevladalo prepričanje, da so se več naučili in si tudi več zapomnili. Da bi dijaki ugotovili, kakšne koristi jim prinašajo aktivne oblike poučevanja, je treba formativno spremljanje izvajati dlje časa in šele potem primerjati obseg in poglobljenost znanja dijakov z vrstniki, ki so se učili po tradicionalnih metodah poučevanja.

Dijaki so enotno ugotavljali, da so bili v skupini vsi dejavni. Ni šlo za tradicionalno skupinsko delo, da bi se lahko nekateri učenci izmuznili delu, temveč so bile naloge razdeljene tako, da se je ohranjala individualna odgovornost posameznega dijaka (temeljna značilnost sodelovalnega učenja). Te so se

sodelujoči večinoma zavedali, 4 od 24 so izrazili nekaj zadržanosti glede nalog, ki so jih morali opraviti drugi sošolci. Večina dijakov se je zanesla na svoje sošolce in njihovo delo.

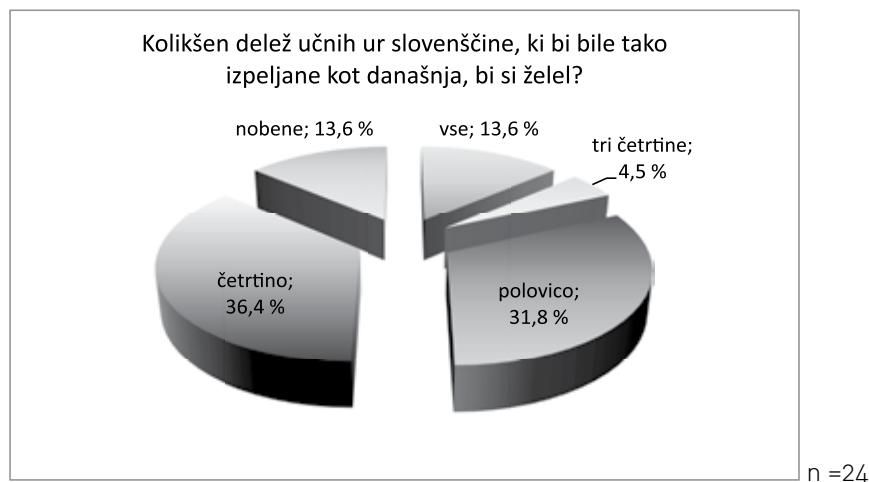
Analiza odgovorov, ki se nanašajo na ugotavljanje predznanja in kriterije uspešnosti, kaže, da so dijaki uzavestili namen tistih dejavnosti, ki so potekale med učno uro.

Graf 2: Vsebina vprašalnika in odgovori dijakov po deležih.

Ob vprašanju, kolikokrat na mesec bi si želeli podoben pouk, si samo 3 od 24 dijakov ne želijo nobene takšne učne ure, vsi drugi pa si jih želijo veliko več. Takšno stališče razumem kot jasno spodbudo k nadaljevanju uvajanja

novosti v svoje delo, hkrati pa me zavezuje k spremljanju dinamike dela v skupini, da bi ugotovila, ali je morda tam vzrok za sicer manjšinsko nasprotovanje skupinskemu delu.

Graf 3: Želje dijakov za poučevanje in učenje v prihodnje.

Sklep

Moja izkušnja in analiza vprašalnikov kažeta, da je formativno spremljanje didaktični sistem, ki ga je tudi v srednji šoli vredno preizkusiti v praksi.⁹ Seveda se za tak način dela učitelj ne more odločiti in ga uresničevati čez noč, ampak po temeljitem premisleku o svojem delu ter iskreni želji osvežiti svoje učenje in poučevanje. Tako ne bo občutka, da je učitelj prisiljen v nekaj »od zunaj« ali »od zgoraj«, temveč želi še bolje opravljati svoje delo in uresničiti svoje poslanstvo.

Pravzaprav pri pouku že sedaj uresničujemo elemente formativnega spremljanja. S preverjanjem pridobivamo informacije o znanju dijakov, poglobljenosti njihovega razumevanja, zmožnostih interpretacije besedila ... Na podlagi teh spoznanj načrtujemo cilje in dejavnosti, ki bodo pripeljale do teh ciljev. Oblikujemo tudi kriterije uspešnosti in omogočamo, da iz kakovostne povratne informacije dijaki razberejo, kaj jim je uspelo in kaj jim bo v prihodnosti še treba storiti, da bodo uspešnejši.

Od tod do formativnega spremljanja je samo korak, saj je formativno spremljanje (poenostavljeno povedano) povezava vseh teh elementov v sistem, v katerega so v vseh delih/stopnjah/elementih bistveno bolj vključeni dijaki. Dejavni so in sodelujejo v vseh stopnjah pridobivanja znanja. Zbrane informacije o lastnem predznanju jim odkrivajo razkorak med obstoječo in pričakovano ravno znanja, soudeležba pri oblikovanju ciljev in kriterijev uspešnosti pa jim omogoča, da spoznajo, s katerim namenom se učijo in kdaj bodo snov obvladali/poglobljeno razumeli. Stopnjo razumevanja lahko dijaki izkažejo z različnimi izdelki in ob kakovostni povratni informaciji svoje znanje in veščine še nadgrajujejo ali poglobljujejo. Pri formativnem spremljanju dijakom tudi omogočimo vrednotenje lastnega ali sošolčevega dosežka. S tem razvijamo veščine sodelovanja in (samo)vrednotenja s konstruktivno povratno informacijo.

⁹ Marsikaj na tej poti so dijaki že izkusili v osnovni šoli, vendar je zaradi nepovezanosti osnovne in srednje šole težko graditi, če ne poznaš trdosti temeljev. Smiselno bi bilo torej tesnejše povezovanje po vertikali. S tem bi ublažili razkorak med osnovno šolo in prvim letnikom srednje šole, ki je za nekatere dijake zelo stresen. Osnovne šole ne zanimajo dosežki bivših učencev v prvih letnikih srednje šole, srednješolski učitelji pa se samo naključno seznanjajo z metodami poučevanja v OŠ ter njihovimi uspehi ali s stranpotmi. Kot mati dveh osnovnošolcev sicer ugotavljam, da se nekateri učitelji v osnovni šoli trudijo z uvajanjem medvrstniškega vrednotenja, vendar starši ne vedo, za kaj gre, zato si te primere (sošolci postavijo vprašanje ob ustnem preverjanju, sošolec vrednoti učni list za preverjanje) razlagajo kot učiteljevo komoditeto. Torej je ob odločitvi za FS treba nagovoriti starše in jih vsaj okvirno seznaniti s strategijami in cilji FS, da ne bi prihajalo do nepotrebnih nesporazumov.

Na podlagi analize majhnega vzorca in zgolj nekaj izkušenj s FS težko potrdim trditve strokovnjakov, da takšno učenje zagotovo prinaša boljše dosežke, vsekakor pa so pri uporabi FS dijaki več časa dejavnejši in je njihovo znanje rezultat njihovega lastnega procesa in ne nekaj, kar jim je bilo predano. Menim, da postanejo dijaki s pridobljenimi veščinami (samoregulacijo učenja) in pridobljenim znanjem z razumevanjem samostojnejši, samozavestnejši in drznejši v izražanju in udejanjanju svojih idej in zamisli. Vsekakor pa je pomen aktivnejših oblik dela, s katerimi je formativno spremljanje nujno povezano, v tem, da dijak pridobiva znanje, hkrati pa se socialno in čustveno razvija. Uči se sodelovanja, spoštovanja drugačnosti in pridobiva pozitivno učno samopodobo. To so veščine, ki jih za življenje v skupnosti in hitro spreminjajočem se vsakdanjiku nujno potrebuje.¹⁰

POVZETEK

V prispevku predstavljam svojo izkušnjo s formativnim spremljanjem. Obravnavala sem Boccacciovo *Novelo o sokolu* in uporabila naslednje elemente FS: preverjanje/aktivacija predznanja (okrogla miza v skupini, delo po postajah), vrstniško sodelovanje (sodelovalno učenje - izvirna sestavljanica), oblikovanje kriterijev uspešnosti, vrstniško vrednotenje (3 x P). Evalvacija kaže, da so dijaki ob takšnem delu sproščeni, opravljajo ga resno in odgovorno ter so vsi dejavni. Dijaki menijo, da si bodo tako pridobljeno znanje najverjetneje dlje in bolje zapomnili. Ker tudi sama opažam pozitivne spremembe pri svojem delu, bom v prihodnje pogostejše načrtovala podobne dejavnosti in pri dijakih načrtno spremljala učinke (spremembe) v znanju oz. globini razumevanja učne snovi.

Ključne besede: formativno spremljanje, Boccaccio, *Novela o sokolu*

Viri in literatura

- Kerndl, M., 2016: *Sodoben pouk (književnosti) in razlike med učenci*. Murska Sobota: BoMa.
- Peklaj, C. s sodelavkami, 2001: *Sodelovalno učenje ali več glav več ve*. Ljubljana: DZS.
- Poznanovič, M. Jezeršek idr., 2008: *Učni načrt. Slovenščina: splošna, klasična, strokovna gimnazija*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- *Vzgoja in izobraževanje*, letnik XLV, številka 5–6, 2014.
- *Vzgoja in izobraževanje*, letnik XLIII, številka 6, 2012.
- *Gradivo s srečanja udeležencev razvojne naloge formativno spremljanje/preverjanje v Kidričevem 17. 12. 2015*. Dostopno na: <https://skupnost.sio.si/mod/folder/view.php?id=300852>.

¹⁰ Nezanemarljivo je tudi dejstvo, da je nefrontalno poučevanje dijakom zanimivejše in jim čas pri pouku hitreje mine.

Priloga 1:

Učni list za obravnavo Novele o sokolu

RENEŠANČNA KNJIŽEVNOST

Boccaccio: Novela o sokolu

V teh [2] učnih urah bom:

- ponovil svoje znanje o epiki in okvirni zgradbi;
- spoznal zgradbo zbirke Dekameron in pomen naslova;
- bral Novelo o sokolu, jo motivno-tematsko razlagal;
- spoznaval značilnosti kratke pripovedne vrste in napisal definicijo novele;
- prepoznaval renesančne ideje v besedilu;
- oblikoval kriterije za definicijo novele;
- sošolcu po kriterijih vrednotil zapisano;
- ovrednotil svoje učenje.

Delal bom v skupini in poročal o svojih spoznanjih. Zapisal si bom odgovore na tista vprašanja, ki so jih obravnavali moji sošolci.

Individualno delo

1. Povzemi dogajanje v noveli. Pripetljaje in dogodke v noveli predstavi v obliki dramskega trikotnika.
 2. Predstavi glavni osebi (socialni položaj, zunanost, značaj). Pomagaj si z besedami iz besedila in dejanji lit. oseb.
 3. Analiziraj odnos med Friderikom in gospo Giovanno. Pomagaj si z besedami iz besedila in dejanji lit. oseb.
 4. Katera je osrednja življenjska ideja novele? Kaj ti meniš o tem? Svoje razmišljanje napiši tako, da navedeš poved, v kateri si razbral idejo, nato pa izrazi svoje mnenje.
- Kakšna mati je Giovanna? Iz česa v besedilu to sklepaš?

Delo v dvojicah. S sošolcem se pogovorita o naslednjem.

1. Ali se strinjaš s trditvijo, da se v noveli kaže neenakopraven položaj ženske?
2. Primerjaj Friderikovo življenje pred selitvijo v Campi in po njej.
3. Primerjaj Friderikovo dvorjenje Giovanni z ravnanjem današnjih mladeničev, ki želijo pritegniti pozornost dekleta.
4. Pred seboj imaš navedene značilnosti srednjeveških in renesančnih literarnih likov. Katere veljajo za lit. osebe Novele o sokolu? Katerih je več?

idealna viteška ljubezen

do plemenite dame

čutno in razumsko življenje

udejanjanje krščanski ide

pripovedovanje o viteških pustolovščinah in junaštvi

pripoved o vsakdanjem življenju

v ospredju so plemeniti, telesno in duhovno lepi ljudje, ki težijo k naravnemu zadovoljstvu svojih želja

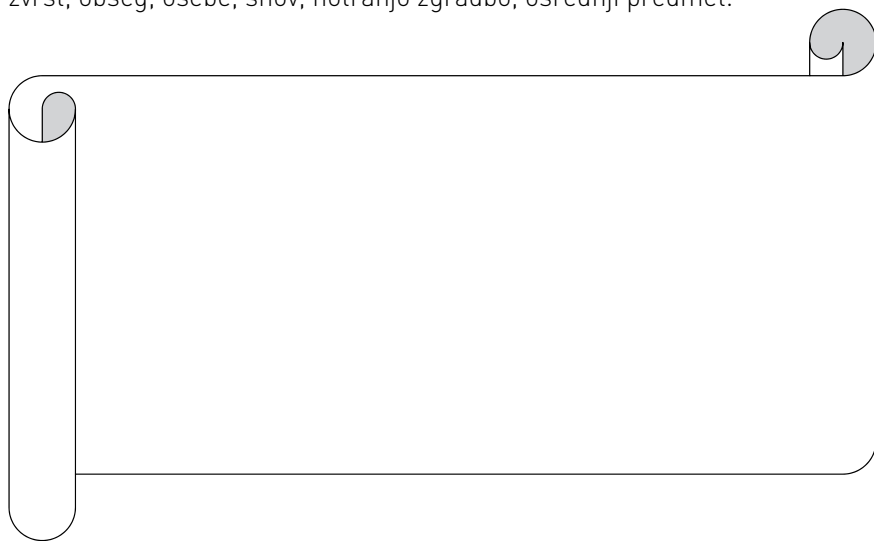
skladnost narave in duha

duhovna in telesna lepota

junaške zmage

Oblikuj definicijo novele kot literarne vrste. Definicija naj obsega naslednje značilnosti:

zvrst, obseg, osebe, snov, notranjo zgradbo, osrednji predmet.

Kdaj bom uspešen pri oblikovanju definicije novele?

Trije P-ji

2 pohvali

1 predlog

PROSTOR ZA POVZEMALNI ZAPIS PO OBRAVNAVI NOVELE O SOKOLU

